

บทบาทของกลุ่มงานการพยาบาลในการให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจ

สุพัตรา รัตนวราหะ*

การให้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐบาลที่ให้แก่ประชาชนนั้น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานในกระทรวงมหาดไทย เช่น โรงพยาบาลตำรวจ หน่วยงานในกระทรวงกลาโหม เช่น โรงพยาบาลประจำค่ายทหารต่าง ๆ แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีสถานบริการหลายหน่วยงาน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ แต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่การให้บริการที่คล้ายคลึงกัน แต่มีการบริการบางอย่างที่ให้แตกต่างกันตามขีดความสามารถของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น โรงพยาบาลศูนย์ จะมีการบริการแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนต้องการการวินิจฉัยและการรักษาเฉพาะด้านขึ้น ซึ่งในโรงพยาบาลเหล่านี้จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะที่เป็นกลุ่มงานต่าง ๆ และกลุ่มงานที่ถือว่าเป็นกลุ่มงานที่ใหญ่กลุ่มหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มงานการพยาบาล เนื่องจากมีบุคลากรกว่าร้อยละ 60 ของบุคลากรในโรงพยาบาล ซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ ในการให้บริการตลอดจนเน้นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับบริการที่ดีและเหมาะสม ตามลักษณะงานของโรงพยาบาลนั้น ๆ

ในการให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคต่าง ๆ นั้นถือว่าเป็นหน้าที่หลักของกลุ่มงานการพยาบาล โดยในอดีตการให้บริการพยาบาลจะออกมาในลักษณะของการตั้งรับในหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่าที่จะออกให้บริการหรือจัดทำโครงการในการที่จะส่งเสริมให้ผู้ป่วยได้ดูแลตนเอง การให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคต่าง ๆ นี้จะรวมเป็นการให้บริการทั้งแก่ผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ผู้รับบริการอาจเป็นผู้ป่วยที่อาการสงบหรือผู้ป่วยที่มีอาการกำเริบจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลก็ได้ ซึ่งปัจจุบันพบว่าโรคที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือโรคหัวใจ ทั้งนี้เพราะโรคหัวใจที่พบได้บ่อยได้แก่ โรคหัวใจขาดเลือด โรคหลอดเลือดหัวใจและโรคของลิ้นหัวใจ ผู้ป่วยเหล่านี้นับว่าเป็นผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตอย่างกะทันหัน ถ้าการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง ในทางกลับกันถ้าผู้ป่วยมีความรู้และสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องแล้วจะมีผลทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยืนยาวต่อไปได้ ดังนั้นกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลพุทธชินราชซึ่งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงได้จัดให้บริการและสนับสนุนการดูแลตนเองแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจทั้งทั้งงานผู้ป่วยนอก งานผู้ป่วยหนัก และหอผู้ป่วยใน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้จัดให้มีสรุปผลการดำเนินงาน วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มงานการพยาบาลในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงบริการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มงานการพยาบาลในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจ มีการดำเนินการดังนี้

1. สำรวจปัญหาเกี่ยวกับโรคหัวใจที่พบบ่อย
2. ดำเนินการเขียนโครงการต่าง ๆ ที่สามารถเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

* พยาบาลวิชาชีพ 8 หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก

3. ให้ความร่วมมือและขอความร่วมมือในการจัดการตามโครงการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นงานที่กลุ่มงานการพยาบาลต้องรับผิดชอบโดยตรงและเป็นงานที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบกับกลุ่มงานอื่น ๆ

4. ปฏิบัติการตามแผนงานโครงการ

5. ประเมินผลการปฏิบัติ

6. นำเสนอผลงานที่ได้ปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ผลการดำเนินการ

ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจของกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาล พุทธชินราช พิษณุโลกนั้น ทางกลุ่มงานการพยาบาลได้พิจารณาถึงกิจกรรมทั้งที่ให้บริการในโรงพยาบาล และในชุมชน โดยคำนึงถึงปัญหาที่พบบ่อยและปัญหาที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นจึงจัดกิจกรรมออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1. การเตรียมและดำเนินงาน

1.1 โครงการการส่งเสริมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยโรคหัวใจและครอบครัวในเขตจังหวัดพิษณุโลกมีความรู้ทักษะการดูแลสุขภาพตนเอง การดำเนินชีวิตประจำวันและการแก้ไขภาวะฉุกเฉินทางหัวใจเบื้องต้นได้ โดยโครงการนี้ได้รับทุนจากกองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) สำรวจความรุนแรงของปัญหา
- 2) เขียนโครงการและของบประมาณในการดำเนินการ
- 3) ดำเนินการตามโครงการที่กำหนดไว้
- 4) รวบรวมข้อมูลที่ได้ระหว่างการดำเนินการ
- 5) ประเมินผลการดำเนินการ
- 6) สรุปผลการดำเนินการ
- 7) เผยแพร่ผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่พบ

1.2 โครงการเตรียมความพร้อมในการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ เนื่องจากโรงพยาบาลพุทธชินราช มีนโยบายที่จะให้การรักษาก่อนผู้ป่วยที่มีข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ทางโรงพยาบาลได้เตรียมแพทย์ที่จะทำผ่าตัดโดยการส่งแพทย์ไปดูงานด้านการผ่าตัด ดังนั้นกลุ่มงานการพยาบาลจึงเห็นว่าพยาบาลควรได้รับการเสริมความรู้เรื่องดังกล่าวที่เกี่ยวกับการช่วยทำผ่าตัด การดูแลผู้ป่วยขณะผ่าตัด การเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด การพยาบาลหลังผ่าตัดโดย

- 1) ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ
- 2) เขียนโครงการโดยแบ่งเป็น
 - 2.1) การเตรียมบุคลากร
 - 2.2) การเตรียมสถานที่ ทั้งทีมงานผู้ป่วยหนัก หอผู้ป่วย และห้องผ่าตัด
 - 2.3) การเตรียมเอกสาร คู่มือในการให้บริการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ
- 3) สรุปความพร้อมในการเตรียมการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข
- 4) ติดตามผลการดำเนินงานภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

2. การจัดทำมาตรฐานในการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจได้แก่

2.1 มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือด

2.2 มาตรฐานผู้ป่วยที่ได้รับการทำผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จะเห็นว่าในปัจจุบันบทบาทของกลุ่มงานการพยาบาลนั้น มีบทบาทอย่างมากในการช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการ แต่ทั้งนี้การจัดกิจกรรมต่างๆ ควรตั้งอยู่บนรากฐานของปัญหาของหน่วยงานแต่ละแห่งและปัญหาของท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อให้กิจกรรมที่ออกมานั้นมีคุณค่า เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยไม่ต้องไม่ลืมที่จะประเมินผลของการจัดกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนางานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในการให้บริการการพยาบาลของกลุ่มงานการพยาบาล

ในการพิจารณาจัดกิจกรรมการให้บริการพยาบาลนั้น สิ่งที่หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลควรคำนึงถึงได้แก่

1. นโยบายของโรงพยาบาล สิ่งที่กลุ่มงานการพยาบาลควรจัดกิจกรรมการให้บริการพยาบาล ควรมีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงพยาบาล ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นมีความเป็นไปได้ในการที่จะดำเนินการต่อไป

2. ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม โดยต้องพิจารณาในเรื่องของอัตรากำลัง บุคลากร งบประมาณ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นๆ มีความเหมาะสม และดำเนินไปได้ด้วยดี

3. การประเมินและวิเคราะห์ปัญหาที่พบจากการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงให้เกิดผลสำเร็จของงาน

ข้อเสนอแนะในการเตรียมที่จะให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจในอนาคต

ในการให้บริการแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจในอนาคตนั้นนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเช่นกัน เนื่องจากมีจำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจเพิ่มมากขึ้น และจากการที่โรงพยาบาลพุทธชินราชมีการพัฒนาในด้านวิชาการและพัฒนาการให้บริการอย่างมาก โดยเฉพาะด้านวิชาการมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากต้องรองรับการผลิตแพทย์และพยาบาลร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร จึงคาดว่าในอนาคตจะมีการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจเกิดขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการพยาบาล เพื่อให้สามารถรองรับความเจริญด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์และสามารถให้บริการแก่ผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น และคุณภาพของงาน

เอกสารอ้างอิง

1. กัลยาณกิติ์ กิตติยากร และคณะ. ศัลยกรรมโรคหัวใจและทรวงอก. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์, 2522.
2. กัมพล ประจวบเหมาะ. ดำโรคหัวใจและหลอดเลือด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์, 2536.
3. เกษม วัฒนชัย. การบำบัดโรคหัวใจฉุกเฉิน. เชียงใหม่ : คณะแพทยศาสตร์, ม.ป.ป.
4. จรรยา มะโนทัย. ศัลยศาสตร์หัวใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สันประสิทธิ์การพิมพ์, 2525.
5. ชาญวิทย์ ดันดีพิพัฒน์ และธนิต วัชรพุกส์. บรรณาธิการ. ตำราศัลยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

6. ประพันธ์ ภานุภาค และคณะ. บรรณาธิการ. วิทยาภูมิคุ้มกัน : Principle of immunology. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
7. ไพบูลย์ สุธิธรณ. คู่มือศัลยศาสตร์. กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์ อิงค์, 2537.
8. โรงพยาบาลพุทธชินราช. สถิติประจำปี 2538. พิษณุโลก : โรงพยาบาลพุทธชินราช, 2539.
9. Guzzetta, C. E and Dossey, B.M. Cardiovascular Nursing : Holistic Practice. St. Louis : Mosby Year Book, 1992.